

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Pokud se týká povinné účasti židů při ohni nebo hájení města máme zajímavý doklad z předešlého r. 1674, kdy židé Ore Bechyňský, Izák Bechyňský, Valach (vlastně Jáchym Brašovský) a Félix Brašovský pro zanedbání této povinnosti! „mají býti do šatlavy vzati a z ní dříve nemají propuštění býti, leda jednu kopu každý z nich složí“.

Ochranná smlouva velice židům prospěla, neboť i při jinak značném omezení měli v ní záruku bezpečnosti a klidného vývoje. Také skutečně doba dalších jim desíti let přinesla jim značné posílení hospodářské, ba možno říci i blahobyt, jež i na venek projevovali. Vhodnou příležitostí byly tu zejména svatby, o nichž máme dvě zajímavé zprávy. První nám zachoval ve svém deníku tábořský děkan Bartoloměj Zelenka⁸⁾, který ke dni 4. února 1681 si zaznamenal: „*Židé na svatbě všichni se poprali, rabín plakal jsa opilý. Jeden z nich, přijímám Valach, otce svého nestoudně udeřil.*“ Žid Valach jest Jáchym Brašovský, jak již dříve bylo poznamenáno. Pokud se vlastní zprávy týká, považují ji za věrohodnou, neboť děkan Zelenka byl mužem přísných mravů a spravedlivým vůči všem, jak nejlépe dosvědčuje zápis v jeho deníku z 25. září 1681: „*Potrestal jsem tělesně hochy, kteří do školy židovské kamením házeli.*“ — Druhou zprávu zaznamenává manuál radní z r. 1683, dle něhož „*Maušl žid, že dne sobotního dceru svou bez licence a odpovědi veřejně přes rynek s muzikou do školy doprovoditi dal, jest napomenut*“.

Roku 1685, kdy vypršela ochranná smlouva, město znovu žádá, aby mohlo židy vypovědět. Dle zápisu v manuále radním mají sousedé býti vyzváni, aby židům nenajímali bytů a krámů a z těch, které již v nájmu mají, aby je vypověděli. Starší židovští Maušl a Perl Gutman potrestáni byli šatlavou, že nechťeli podati seznam v Táboře usazených židů. Tato „*akcí proti židům*“, trvající 3 roky, byla opět, jako předešlá, bezvýsledná a východiskem sporu byla nová úmluva o „*Schutzgeld*“, v částce 45 zl. Avšak i po zdánlivém příměří obec stále hledá cesty, aby svoji „*akcí*“ mohla uplatnit. Když nebylo možno dosíci toho cestou úřední, hledá se cesta jiná a radní zápis z r. 1691 zachovává nám o tom velmi zajímavou zprávu: „*P. Mates Angermayer má vezmouce poštu do Vidně z Hradce Jindřichova jíti a panu Košínskému, sekretáři 12 dukátů offerirovati, aby akcí židovskou tím dříve ad referendum vzal. Pokud ta akcí vinšovaně pro město vyjde, že se mu další slušná diskrecí vděčně má vydati.*“ — Všemohoucí „*diskrecí*“ byla tedy konečným útočištěm.

Z 90. let tohoto stol. máme jinak jen stručné záznamy o domech měšťanských č. 66, 105 a 138, že v nich židé bydlí, že šlechtý byl to pak pan Kryštof Karel Voračický z Paběnic, který dům svůj — dnešní č. 39 — židům pronajal. Nový výpočet židů máme z r. 1690, dle něhož v T. žijí⁹⁾: Maušl (má skrovný handl ve vlně a skrovný krám), Perla Orová, vdova po Ore Izáku Bechyňském (skrovný krám), Perl Lazarus, Gutman Lazarus (skrovnej handl v krámě), Felix Brašovský (skrovnej handl vede), Löbl Brašovský chudý, Marek Jakobů v syrových kožích handluje, Lebl B r o d t rebe mající služby 40 zl. Ž. o. tábořská čítala celkem 8 mužů, 9 žen a 12 dětí. Město respektovalo sice ochrannou smlouvu, při tom však stále dbáno toho, aby židé se v T. nezakupovali. R. 1699 usnáší se rada, že měšťanský dům nemá býti židům pronajat a sama při koupi domu č. 275 (žid. č. pozdější VIII) hned bydlící v něm žid. rodinu vypověděla. Dlouho trvající nepřátelský postup správy města budil přirozeně odezvu také u židů a tak v zápisech měšťanských nacházíme několik dokladů tiché i hluč-

nější demonstrace židovské. Syn žida Maušla dostal 3 dny šatlavy za to, že poněkud nápadně projevoval souhlas nad urážkou, učiněnou panu primasovi a žid P e r l byl v těžkém podezření a v nebezpečí šatlavy, že prý „*neuctivé psaní proti magistrátu koncipíroval*“. Ba dochází někdy i k silnější výměně názorů, po níž jest i lazebník ku pomoci volán, a spravedlivý magistrát někdy i měšťana šatlavou trestá. V otázce náboženské snášenlivosti a respektování náboženských předpisů třeba pochváliti magistrát, který r. 1692 dovoluje, aby ve vězení zavřenému židovi směli souvěrci jeho donést přesné chleby.

Silná konkurence obchodujících židů dávala v posledních letech 17. stol. dosti příčin ke sporům s příslušnými zástupci řemesel kruhů měšťanských. Spor se řečníky vyřízen tím, že židům povoleno košerování (1699), punčocháři hájili proti nim výhradní právo na výrobu punčoch vlněných, provazníci obhajují proti židům zákaz „*handle s hachlovanou přízí*“. Těžký boj sváděli s nimi soukeníci, kteří si zejména stěžovali, že židé vyvázejí dobrou vlnu ze země. Dlouho trvající tento zápas projevil se zejména při „*komisi k průmyslovému povznesení*“ r. 1769. — Také ševci měli mnoho sporů se židy, kteří prodávali jim kůže, kterýžto obchod měli téměř výhradně ve svých rukách. Při nákupu surovin se mnozí z řemeslníků u židů značně zadlužili a magistrát velmi nerad upravoval z toho vzniklé spory. R. 1714 stanovil proto směrnice v otázce zadlužení křesťanů u židovských obchodníků. V těchto dlužnických sporech několikrát se ozývá jméno Jakuba Maušla, který k vůli tomu byl u magistrátu ve značné nepřízni. Tak zápis z r. 1710 zaznamenává výhrůžku Janu Želízkovi z domu č. 141, že bude uvězněn, jestli Jakuba Maušla z domu svého nevyproví a o 5 let později totéž pohrožení dáno Tobiši Remišovi z domu č. 342. Podobným způsobem zakročil magistrát r. 1721 proti Samuelovi Felixovi, který bydlil v domě č. 277 a chtěl si od Terezie Kršňákové najmouti dům č. 230. Zakročením magistrátu se tento nájem, rovněž podmíněný starým dluhem, neuskutečnil.

R. 1705 nastává nový spor o ochranný poplatek, jež židé — jak se zdá — nepravdělně platili. Magistrát hrozí uvězněním starších ž. o. a zavřením modlitebny, jestli poplatek nebude řádně odveden.

Pro první léta stol. 18. máme zajímavou zprávu o prvním pokuse přestupu příslušníka obce židovské k církvi římskokatolické. R. 1711 poznamenáno, že dcera žida Marka (asi Marek Jakobů) chtěla se dáti pokřítí, nevíme však, jak záležitost skončila. Rovněž dříve již zmíněný útočník na učitele (rebe) Jakuba Abrahama chtěl se dáti pokřítí, aby se patrně vyhnul přísnému trestu za svůj zločin.

Důležitým rokem pro vývoj žid. všeobecně a tedy i v T. byl r. 1725, t. zv. normální. Počet žid. rodin t. r. měl býti normou v každém městě i pro léta příští. V T. normálním číslem bylo 8 rodin, t. r. zde uselých, z nichž každá dostala své rodové č. a jichž počet nesměl se rozšiřovati. Těchto 8 tábořských rodin tvoří základ tábořského židovstva a mnoho dnešních žid. rodin odvozuje od nich svůj původ. Prof. K. Thir v citované knize na str. 643 podává výsledek svého studia o rozdělení žid. rodin v T. a dochází k tomuto (pravděpodobnému) výsledku: „*Nynější rodiny některé pocházejí od oněch původních, máme-li zření k poněmčení jmen za císaře Josefa II. Tak od Izáka Bechyňského pochází rodina Freundů; od Löbla Brašovského rodina Goldsteinů; od Mojžiše Bechyňského vymřelá zde rodina Šrámků a žijící rodina Sternů, od Felixe Brašovského rodina Eichbergů. Nejrozšířenější rodina Guttmanů má za prvního zástupce Gutmana*